

KOMMENTARER: BARBRO HOLMBERG

Om klassiker

Den franska författaren Nathalie Sarraute talar om ”mänskorna som moln av atomer, som formas beroende på vem vi möter – våra personligheter saknar definitiva konturer.” En fascinerande tanke, jag frågar mig om vi inte också formas och tar färg av de böcker vi läser? Om det är så, blir valet av lektyr betydelsefullt; botaniserar vi bland klassiker har vi garanterat mycket att hämta. Jag tar stöd för tanken hos Goethe, han säger: ”Jag uppfattar det klassiska som sunt. De antika verken är klassiska, inte därför att de är gamla utan därför att de är fulla av kraft, fräschör och hälsa”.

Tapani Ritamäki öppnar vårt klassikernummer med William Shakespeares *Othello* och ställer frågan om på vilket sätt en pjäsförfattare från 1600-talet är relevant idag? Och levererar i sin essä flera slagfärdiga svar.

Eva Odrischinsky presenterar Vladimir Nabokovs kanske mindre kända roman *Pnin*, en oerhört sorglustig och samtidigt tragisk berättelse – vi möter en intagande huvudperson: den oförlömliga Timofej Pnin.

Kristina Rotkirch lyfter fram en ”minor classic”: *En kvinnas blekblå handskrift* av Franz Werfel om en man som tvingas möta sitt förträngda förflutna. Boken är en ”starkt berörande berättelse om kärlek, opportunist och svek”.

Att en bok kan vara den bästa jordmånen för tankar visar Anna Dönsberg i sin essä om den eu-

ropeiska kolonialismens svarta historia, sådan Sven Lindqvist belyser den i klassikern *Utrota varenda jävel*.

Litteraturen är en av våra många möjligheter att ta oss ut i livet, ett par sjumilastövlare, kanske? De stövlarna kan vi gärna dra på oss, för att kunna möta den oväntade för att inte säga osannolika huvudpersonen Haň'a i tjecken Bohumil Hrabals kortroman *En alltför högljudd ensamhet*. Hans uppgift i livet är att, i sin källare i Prag, göra sig av med returpapper, klassisk litteratur, encyklopedier och han gör det med den största omsorg. Ett besök i hans källare ”bland högar av stinkande papper och nyfikna möss” är värt besväret, som Christel Pettersson övertygande låter oss veta.

Silja Sahlgren-Fodstad tar upp Vilhelm Mobergs *Utvandrare* som ett vittnesmål om att européer också sökt sig ut i världen för att skapa sig ett drägligt liv, en möjlig utkomst för sig och sina familjer. Fattiga familjer, påpekar hon, lika dem som idag flyr över Medelhavet till Europa...

Lennart Nilssons banbrytande fotobok *Ett barn blir till* har Ika Österblad valt att kommentera; vi följer fosterutvecklingen ända tills spädbarnet föds och önskar att vi hade boken hemma för att kunna beundra Nilssons fantastiska fotografier av spädbarnets utveckling. Ika Österblad ser idag ”en bestående estetisk påverkan från både reportagefotografierna och mikroskop-fosterbilderna”.

Dante Alighieri i ett allegoriskt porträtt målat på 1530-talet av Agnolo Bronzino. Poeten håller sin högra hand skyddande över Florens, den vänstra vilar mot Paradiset, med sång XXV uppslagen.

De inledande styckena i Sara Lidmans roman *Din tjänare hör* fungerar som en ursprungsberättelse: människor bosätter sig allt längre norrut, arbetar och omdanar naturen. "Boningen är här inte ytterst i havet, utan en stuga ytterst i snön – i Västerbottens inland på 1870-talet ..." Så inleder Mio Lindman sin presentation av Sara Lidmans roman *Din tjänare hör*, den första delen i den så kallade Jernbanesvitens. Dags för förnyad bekantskap med människorna i Lillvattnet eller skäl nog att lära känna dem nu? Moderniseringen i vårt land måtte ha haft en hel del gemensamt med den i Sverige... "Livet är en lek med tunga stenar" säger vår Elmer Diktonius.

Ralf Andtbacka presenterar Gunnar Ekelöfs debutbok, *sent på jorden*, och orsakerna till att författarens liv från början kom att kännetecknas av både "ensamhet och utestängdhet", bland annat genom dödsfall inom familjen och ständiga vistelser på barnhem vid unga år. Isoleringen accentueras under hans ensamma vistelse i Paris där han söker sin framtida väg och samtidigt får bekanta sig med

poeter som Rimbaud, Mallarmé och Apollinaire. I Sverige bemöts hans debut av oförstående kritiker, som avvisar allt som smakar surrealism – de saknar antenner för Ekelöfs "egenartade författarskap i vardande". I dag är tiden en annan: "Ekelöf är en författare jag kan återvända till för att påminna mig själv om varför jag valde att ägna mig åt poesi", säger Ralf Andtbacka.

Octávio Paz, den fantasifulla mexikanska diktaren, har Robin Valtiala valt att presentera för oss under rubriken "Paz kan vara oemotståndlig." "Om man läser Paz dikter, kan man bli överraskad på varje rad", säger han. Och vidare: "Det är när Paz bygger upp en egen värld han är som bäst!" Paz tilldelades Nobelpriset i litteratur år 1990: "För en lidelsefull diktning med vida horisonter, präglad av sinnlig intelligens och humanistisk integritet."

Som ett gott slut får vi möta den "italienska poesins fader", Dante Alighieri och hans Gudomliga komedi. Varför Dantes 700-åriga texter fortfarande talar till och berör oss, för Robin G Elfving övertygande och högintressanta resonemang kring. Som ett eko eller ett svar på den text jag finner på baksidan av min upplaga av *Inferno*. Eugenio Montale (italiensk 1900-talspoet) om *La Divina Commedia*: "Det som förblir oförklarligt är hur det kommer sig att ju mer hans värld avlägsnar sig från vår, desto mer ökar vår vilja att lära känna honom och föra den kunskapen vidare."

*

Lyckliga läsestunder i sommar
tillönskas er
alla!